

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

Projecte d'anàlisi d'impacte sobre el terreny d'un màster internacional sobre estudis alimentaris

El cas del Master's degree in Food Systems, Society and International Food Governance
(UOC).

Medina, F. Xavier
Universitat Oberta de Catalunya
Estudis de Ciències de la Salut
Rambla del Poblenou, 156, 08018 Barcelona
fxmedina@uoc.edu

Càceres Nebot, Juanjo
Universitat Oberta de Catalunya
Estudis de Ciències de la Salut
Rambla del Poblenou, 156, 08018 Barcelona
juanjocaceresn@gmail.com

Miró Vinaixa, Iolanda
Universitat Oberta de Catalunya
Estudis de Ciències de la Salut
Rambla del Poblenou, 156, 08018 Barcelona
imiro@uoc.edu

1. RESUM:

Aquest article analitza el cas d'una prova pilot d'avaluació d'un programa de formació internacional de la UOC, amb la finalitat d'obtenir evidències de l'impacte generat en la societat, més enllà de les aules, així com de contrastar i explicar de quina manera els continguts de la UOC canvien entorns i contextos socials. El programa aquí analitzat és el màster internacional online en Food Systems, Society and International Food Governance.

2. ABSTRACT:

The aim of this article is to analyze the case of a pilot test of evaluation of an international training program at the UOC, in order to obtain evidence of the impact generated in society, beyond the classrooms, as well as to contrast and explain how this programme can change social contexts and environments. The program analyzed here is the online master's degree in Food Systems, Society and International Food Governance.

ESPAYS D'APRENETATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

3. PARAULES CLAU: 4-6

Programa universitari, anàlisi d'impacte, societat, competències

4. KEYWORDS: 4-6

University programme, Impact analysis, society, skills

5. DESENVOLUPAMENT:

Introducció

La Universitat Oberta de Catalunya (UOC), en el seu propòsit d'incrementar el seu impacte sobre la societat, ha estat treballant en una nova visió i estratègia per fomentar una universitat encara més global i social. Una de les accions clau d'aquest canvi ha estat l'avaluació, en una prova pilot, d'alguns dels programes de formació que ofereix, amb la finalitat d'obtenir evidències de l'impacte que generen en la societat, així com de contrastar i explicar de quina manera els continguts de la UOC canvien entorns i contextos.

Els sis programes que, per les seves característiques, com la seva intenció de globalitat o la col·laboració amb importants organismes com l'Organització Mundial de la Salut (OMS-WHO) o l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO), entre altres, han estat escollits per a aquest estudi pilot són :

- Màster de "Ciutat i urbanisme".
- Màster en "Conflictologia: resolució i mediació de conflictes familiars, educatius, socials, polítics, de seguretat i esportius".
- Màster en "Turisme sostenible i TIC".
- Màster en "Estratègia i gestió sostenible de destinacions turístiques OMT-UOC".
- Màster en *Food Systems, Society and International Food Governance*.
- Programa d'especialització en *Clinical management of Cutaneous leishmaniosi*.

Un màster internacional i en anglès en el punt de mira

La nostra reflexió tindrà lloc al voltant del darrer dels esmentats: *Food Systems, Society and International Food Governance*, un màster internacional en anglès que compta amb gairebé una dècada de vida, i del qual depenen tota una sèrie de postgraus i de programes menors

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

d'especialització (o d'expert universitari), i que depenen de l'àrea de coneixement de *Food Systems, Culture and Society* dels Estudis de Ciències de la Salut de la UOC, conjuntament amb la Càtedra UNESCO d'Alimentació, Cultura i Desenvolupament de la mateixa universitat.

Els objectius perseguits pels programes de l'àrea de coneixement de *Food Systems, Culture and Society*, que compten també amb la col·laboració de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO) i l'*Institute for Food Laws and Regulations* de la Michigan State University, han estat:

- a) Proporcionar a l'alumnat les eines i els coneixements per analitzar i entendre:
 - els sistemes alimentaris i el paper que aquests tenen en la societat.
 - com es regulen els aliments i l'agricultura en els àmbits nacional i internacional.
 - com es regulen l'agricultura i l'alimentació des de les agències i les institucions en els àmbits nacional i internacional.
- b) Proporcionar un marc de treball per a l'intercanvi de coneixements, d'experiències, de programes i de punts de vista entre els diferents actors, entre els quals hi ha altres universitats, investigadors, professionals, funcionaris, sector privat i governs.
- c) Desenvolupar un coneixement integral dels sistemes alimentaris en els contextos local, regional i global.
- d) Conèixer el paper que exerceixen l'alimentació i la política alimentària a través de les cultures, històricament i en les societats contemporànies.
- e) Desenvolupar coneixement sobre les relacions entre economia, medi ambient, societat cultura i política agroalimentària.
- f) Desenvolupar un coneixement integral de l'agricultura internacional i dels organismes encarregats de la normativa alimentària.
- g) Desenvolupar la capacitat de realitzar una anàlisi crítica i d'abordar aspectes relacionats amb la governança dins dels sistemes alimentaris.
- h) Desenvolupar la capacitat d'aplicar coneixements teòrics i pràctics en l'anàlisi política.
- i) Desenvolupar coneixement sobre com les intervencions polítiques afecten la seguretat alimentària i la producció agrària.
- j) Desenvolupar coneixement sobre les relacions entre economia, medi ambient, societat,

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

cultura i política agroalimentària.

- k) Desenvolupar un coneixement integral de les normatives i els estàndards agraris així com de les seves implicacions locals i internacionals.
- l) Desenvolupar coneixement sobre l'agricultura internacional i sobre els organismes reguladors de l'alimentació i els textos legals corresponents.
- m) Desenvolupar un coneixement integral sobre les normatives agrícoles en la seva relació específica amb les regions així com les seves implicacions internacionals.
- n) Desenvolupar competència per abordar un tema d'investigació en el camp dels sistemes alimentaris.
- o) Desenvolupar competència per articular un tema d'investigació, recollir dades i articular els resultats de la investigació.
- p) Desenvolupar competència per avaluar la investigació des d'un punt de vista crític.

En resum, aquests programes de postgrau proporcionen als estudiants les eines necessàries per millorar les seves possibilitats laborals, donant-los l'oportunitat d'aprendre i de formar-se perquè aconseguixin els millors resultats en les diferents activitats professionals que desenvoluparan al llarg de la seva vida.

Objectius del projecte

Els objectius perseguits pel projecte des d'un primer moment van ser:

- a) Avaluar i retre comptes sobre l'impacte social de la UOC.
- b) Avaluar l'impacte social dels sis programes que formen part de la prova pilot.
- c) Dissenyar i provar una metodologia de mesurament de l'impacte escalable per a tots els estudis de la UOC que permeti:
 - introduir nous indicadors en l'Àrea de Qualitat de la UOC.
 - avaluar l'impacte social de la UOC i de cada estudi a curt, mitjà i llarg termini.
 - identificar processos de millora contínua, tant en l'impacte social com en les metodologies d'aprenentatge i els continguts dels programes.

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

- Dissenyar una eina estratègica per a la UOC amb la qual diferenciar de la resta d'universitats i poder-se posicionar (o reposicionar).
- Obtenir evidències i testimonis per construir un nou relat que pugui utilitzar-se com a estratègia de comunicació.
- Generar informació per poder fer recerca acadèmica en el futur.

Metodologia

Els participants de l'estudi pilot són Alumni o, en algun cas, estudiants dels programes formatius esmentats, que, de manera voluntària, després de contactar-per correu electrònic, varen decidir de col·laborar en aquesta avaluació d'impacte. La seva distribució geogràfica és la següent:

Àfrica (20,30%)

Amèrica (13,70%)

Àsia (6,60%)

Europa (53,81%)

Altres (5,59%)

Usant l'entrevista mitjançant videoconferència o trucada, es du a terme una avaluació qualitativa en la qual s'obtenen dades sobre la seva experiència formativa a la UOC i, molt concretament, sobre com han pogut aplicar les competències adquirides en la seva vida professional i en el seu entorn més proper.

Aconseguit aquest objectiu, s'analitzen els resultats obtinguts per llançar una proposta d'indicadors que permetin escalar l'avaluació a la resta de programes de la UOC i presentar una relació de millores basades en l'aprenentatge de l'estudi pilot.

Resultats

Les valoracions pel que fa a l'experiència formativa són majoritàriament positives. Diferents persones han qualificat l'experiència formativa no només com a satisfactòria, sinó també com recomanable.

Pel que fa a la valoració de l'assoliment dels objectius propis de l'alumnat, val a dir que aquesta es

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

troba mediatitzada per les expectatives prèvies, però també per les necessitats existents en el moment de dur a terme la formació. És per això que solen valorar-se gairebé exclusivament des de dues perspectives. Primera, des del punt de vista de l'aprenentatge realitzat: l'aprenentatge sobre la matèria tractada era l'objectiu principal i sempre es considera assolit, tot i que amb matisos respecte a la profunditat d'aquest i la possibilitat d'haver anat més enllà. Segona, des de la seva relació amb l'àmbit laboral: algunes persones entrevistades vinculen estretament l'abast dels objectius propis al seu impacte en l'activitat laboral del moment. Tres són els grans grups d'objectius que es citen i que es consideren en general assolits en algun grau:

- Millorar el desenvolupament laboral i assolir noves competències que millorin la qualitat del mateix.
- Canviar de treball.
- Millorar el lloc de treball: noves responsabilitats i millora salarial.

L'experiència del treball de màster és considerada com un element clau de la formació, en oferir la possibilitat de portar a la pràctica els coneixements teòrics adquirits. El conjunt d'entrevistats assegura que va tenir l'oportunitat de plantejar una temàtica d'investigació afí a les tasques laborals que exercia en aquell moment o, almenys, adequada i/o aplicada als seus interessos específics.

S'ha declarat de manera generalitzada un increment dels coneixements generals sobre les temàtiques vinculades a l'alimentació que s'aborden en aquests programes i el desenvolupament de les perspectives analítiques sobre les diferents matèries. Aquests inclouen:

- Nous conceptes.
- Bagatge teòric molt més ampli.
- Consolidació de coneixements previs.
- Visió més complexa i rica sobre les matèries tractades.
- Millor capacitat expositiva sobre les matèries tractades.
- Millor comprensió de l'estructura de funcionament dels organismes internacionals.

Es recullen també diferents competències que es consideren com a assolides i que tenen a veure amb un millor exercici de l'activitat professional al llarg del procés formatiu o després de la finalització del mateix:

- Millora de la capacitat de redactar informes, amb un llenguatge més precís.
- Integració en els mateixos de la citació bibliogràfica i/o millora en l'ús de la mateixa.
- Aplicació de l'aprenentatge en curs des del primer moment en les activitats laborals que

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

es desenvolupen.

El desenvolupament de noves habilitats més enllà del procés formatiu a la UOC s'observa fonamentalment en dos sentits. D'una banda, en els impactes sobre l'acompliment laboral, en la millora de l'eficiència i en la capacitat de desenvolupar noves tasques. De l'altra, en algunes persones que desenvolupen amb posterioritat vida acadèmica, la realització del màster acaba sent la porta d'entrada a iniciar-se en activitats científiques, com per exemple, i destacadament, la realització d'articles d'investigació i la capacitat d'anàlisi i comprensió en relació a l'escriptura científica.

Conclusions

Pel que fa específicament al programa, el balanç entre resultats i expectatives es considera beneficiós en la majoria dels casos. La perspectiva de les persones entrevistades coincideix majoritàriament en fer una valoració positiva del retorn de la inversió. Com a resultat d'això, la major part dels entrevistats recomanarien fer el màster, el postgrau o alguna de les especialitzacions a una persona interessada.

És important destacar, d'altra banda, que una part de la mostra esmenta l'existència d'uns resultats millors del que s'esperava després d'haver sorgit oportunitats que no preveïen abans de la matrícula, fet que suposa millora el nivell de satisfacció amb el mateix. Aquest fet contrasta amb altres persones que assenyalen que el programa no ha tingut l'impacte que esperaven sobre algunes dimensions (fonamentalment, la laboral), però no és una cosa que atribueixin tant al programa en si com a l'evolució de les seves circumstàncies particulars.

Pel que fa als objectius del projecte, els quals, tal com hem dit anteriorment, es basaven principalment en avaluar i retre comptes sobre l'impacte social de la UOC i, més específicament, avaluar l'impacte social dels programes que formaven part de la prova pilot, creiem que, com a mínim en el cas del màster internacional en qüestió, han acabat per ser assolits, tot demostrant que, més enllà de les aules, l'alumnat ha valorat positivament tant les possibilitats de coneixement que el programa (o el conjunt de programes a partir d'un de principal) ofereix, com l'aplicabilitat del mateix tant al món laboral com a les seves mateixes perspectives.

Aquest és, però, un primer pas que, a nivell d'universitat, pretén anar més enllà, quedant pendents determinats aspectes lligats a objectius posteriors que hauran d'acomplir-se en un futur proper o mitjà, i que van des del disseny d'una metodologia de mesurament de l'impacte escalable per a tots els estudis de la UOC que permeti introduir nous indicadors en l'àrea de qualitat de la UOC, l'avaluació de l'impacte social de la UOC en general i de cada estudi en

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

particular a curt, mitjà i llarg termini; o la identificació de processos de millora continuada, tant pel que fa a l'impacte social com en les metodologies d'aprenentatge i els continguts dels programes.

Tots aquests aspectes han de permetre, a la llarga, dissenyar una eina estratègica i de valor afegit per a la UOC en tant que universitat, que permeti obtenir evidències i testimonis per poder actuar més acuradament sobre el coneixement dels programes creats, com sobre la seva necessitat, adaptació, utilitat, aplicabilitat i, finalment, impacte i necessitat social.

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES (segons normativa APA)

Bisquerra, Rafael. Métodos de investigación educativa. Guía Práctica. Madrid, Editorial Ceac, 1989.

Rodríguez Gómez, G., Gil, J. i García, E. , Metodología de la investigación cualitativa. Madrid, Aljibe, 1999.

Medina, F, X. (dir); Miró, I. i Càceres, J. *Informe de evaluación del impacto del programa Food, Society and International Food Governance*. Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya (UOC), 2017 (informe inèdit).

Yacuzzi, E. El estudio de caso como metodología de investigación. http://files.casilic.webnode.es/200000018-b251ab34be/estudios%20de%20caso_teoria.pdf